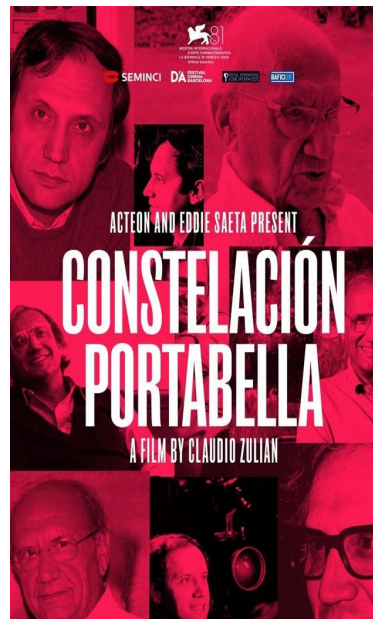

Idees i pensaments d'una constel·lació

El filòsof Walter Benjamin va utilitzar, en el pròleg del seu llibre *Orígens del Drama Alemany* per primer cop el concepte de constel·lacions. Per a ell, de la mateixa manera que les estrelles marcaven una empremta en el cel i s'agrupaven en formes múltiples anomenades constel·lacions, les idees eren constel·lacions atemporals formades per punts diversos que generaven sistemes d'agrupacions diferents. Les imatges també podien formar part del pensament i les agrupacions creaven noves lectures dialèctiques i nous significats. Claudio Zulián ha titulat la seva pel·lícula, *Constel·lació Portabella*, amb l'afany de demostrar-nos que l'obra de Pere Portabella marcada per l'art conceptual i el compromís polític també pot articular-se com una constel·lació en la qual formes i pensaments diversos s'agrupen per acabar donant forma una obra singular que altera les formes institucionals del cinema i posa les imatges ubicades a l'interior d'una pel·lícula en clara relació amb les arts d'un temps. Claudio Zulián reuneix a *Constel·lació Portabella* a dotze persones expertes que actuen com estrelles aïllades que articulen diverses formes de pensament. Les reflexions dels convidats a la pel·lícula s'intercalen amb les imatges de la filmografia de Pere Portabella -tant com a productor, com posteriorment director- amb imatges d'arxiu que recullen entrevistes fetes en diversos moments de la seva vida. L'encreuament de mirades obra un mosaic apassionant que ofereix una relectura del cinema d'un creador únic que no va parar de desafiar la narrativitat de les imatges. Jordi Balló, professor de la Universitat Pompeu Fabra, defineix en diversos moments del documental a Pere Portabella com un cineasta "que parteix sempre del seu present per projectar-se cap al futur". La definició sembla obrir una clau al que es proposa fer Claudio Zulián en el seu documental. La pel·lícula està estructurada de forma cronològica, parteix del moment en que Pere Portabella coneix al germà petit del pintor Antonio Saura i li produeix la primera pel·lícula, *Los golfos* de Carlos Saura i acaba fent un repàs a la significació que té la figura de Johann Sebastian Bach com a factor central d'una certa idea d'Europa. El recorregut avança mentre se segueix la vida del cineasta. Així es parla de l'escàndol que va generar l'estrena de *Viridiana* de Luis Buñuel, del pas que va

Constel·lació Portabella

País: España, 2024

Direcció i Guió:

Claudio Zulián

Intèrprets:

Pere Portabella,

Luis E. Parés

Gènere: Documental

Durada: 88 min

Idioma: Castellà i català

No recomanada per a menors de 7 anys.

fer Portabella cap a la direcció amb *No compteu amb els dits*, de la força que les seves pel·lícules tenen com a obres conceptuais, de la implicació del cineasta en la política, de la seva activitat com a mestre de cerimònies del retorn del president Tarradellas o com a senador de l'entesa dels catalans. Zulián se centra en la relació entre Portabella i Joan Miró, sobretot a partir de la instal·lació *Miró, l'altre*. També adquireix gran importància les pel·lícules més marcadament polítiques com *Informe general 1* o *El sopar*. En canvi, gairebé no hi ha referències a la darrera pel·lícula del cineasta *Informe General 2*. Aquest recorregut de caràcter cronològic es troba confrontat per les mirades dels diferents especialistes que ho ve contextualitzen historiogràficament el moment o busquen la singularitat del cineasta dins del panorama del cinema de l'època. La paraula de Pere Portabella serveix per reforçar les propostes i per deixar clares quins van ser en cada moment concret el seu camí com a creador. Al final del viatge que ens proposa Claudio Zulián tenim un document sòlid que ens ajuda a entendre més qui ha sigut Pere Portabella, per què la seva obra té una importància fonamental dins del cinema del nostre país i de quina manera no ha parat de projectar-se cap al futur, situant-se en un territori poc explorat, però apassionant en el que el cinema es pregunta quina funció ha de tenir després del que alguns teòrics van definir com la fi de l'art.

Àngel Quintana

Col·lectiu de Crítics de Cinema de Girona